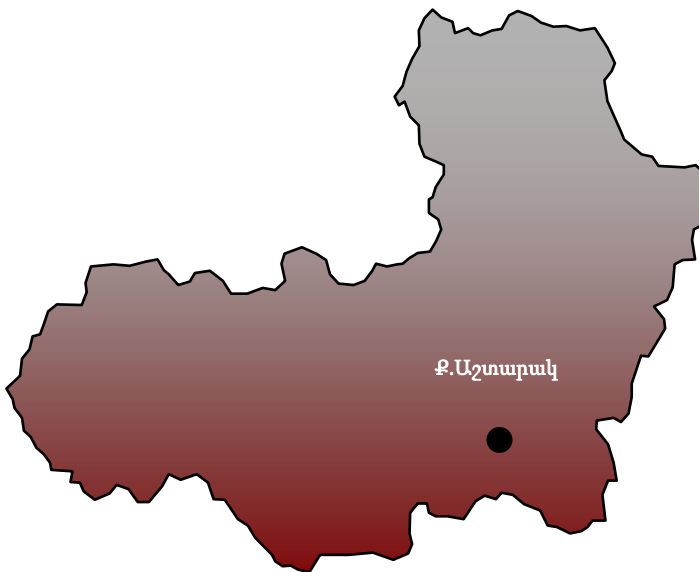

**ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՆՆԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԵՎ
ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ**

Մարզկենտրոնը՝
ք. Աշտարակ

Տարածաշրջանները՝
Աշտարակ,
Ապարան,
Արագած,
Թալին

Քաղաքները՝
Աշտարակ,
Ապարան,
Թալին

Տարածքը	2 756 քառ. կմ
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	9.3 %
Քաղաքային համայնքներ	3
Գյուղական համայնքներ	111
Քաղաքներ	3
Գյուղեր	117
Բնակչության թվաքանակը 2011թ. տարեվերջին	142.9 հազ. մարդ
<i>այդ թվում՝</i>	
քաղաքային	33.3 հազ. մարդ
գյուղական	109.6 հազ. մարդ
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2011թ.	4.4 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	23.3 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	217 921 հա
այդ թվում՝ վարելահողեր	54 157 հա

ՀՀ Արագածոտնի մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող 3 ավտոխճուղիները՝ Երևան – Աշտարակ – Թալին – Գյումրի, Երևան–Աշտարակ – Սպիտակ և Երևան – Արմավիր –Քարակերտ – Գյումրի:

Մարզի տարածքը հատում է նաև ՀՀ գլխավոր երկաթուղին (միայն ծայր արևմտյան հատվածով և մարզի տնտեսական զարգացման վրա էական ազդեցություն չի թողնում):

Մարզում են գտնվում Բյուրականի նշանավոր աստղադիտարանը, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի, ֆիզիկական հետազոտությունների ինստիտուտները:

2011թ.-ին **մարզի տնտեսության** հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները ՀՀ համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 2.2%,
- գյուղատնտեսություն՝ 9.6 %,
- շինարարություն՝ 2.6 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 0.8 %,
- ծառայություններ՝ 0.8 %:

Մարզի տնտեսության հիմքը **արդյունաբերությունը և գյուղատնտեսությունն են:**

Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է սննդամթերքի և ըմպելիքի, թանկարժեք իրերի արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես բուսաբուծության (հացահատիկ, կարտոֆիլ, բազմամյա տնկարկներ, կերային մշակաբույսեր), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրություն) և անասնաբուծության մեջ:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Մարզկենտրոն Աշտարակ քաղաքը (2011թ. տարեվերջին՝ 20.9 հազ. բնակիչ) գտնվում է Քասախ գետի ափին, Երևանից 19 կմ հյուսիս-արևմուտք: Քաղաքը հանդիսանում է Երևան-Գյումրի, Երևան–Սպիտակ ճանապարհների հանգույցը:

Քաղաքը զարգացել է որպես Երևան քաղաքի արբանյակ քաղաք: Այն մարզի վարչաքաղաքական, տնտեսական, գիտական ու կրթամշակութային կենտրոնն է:

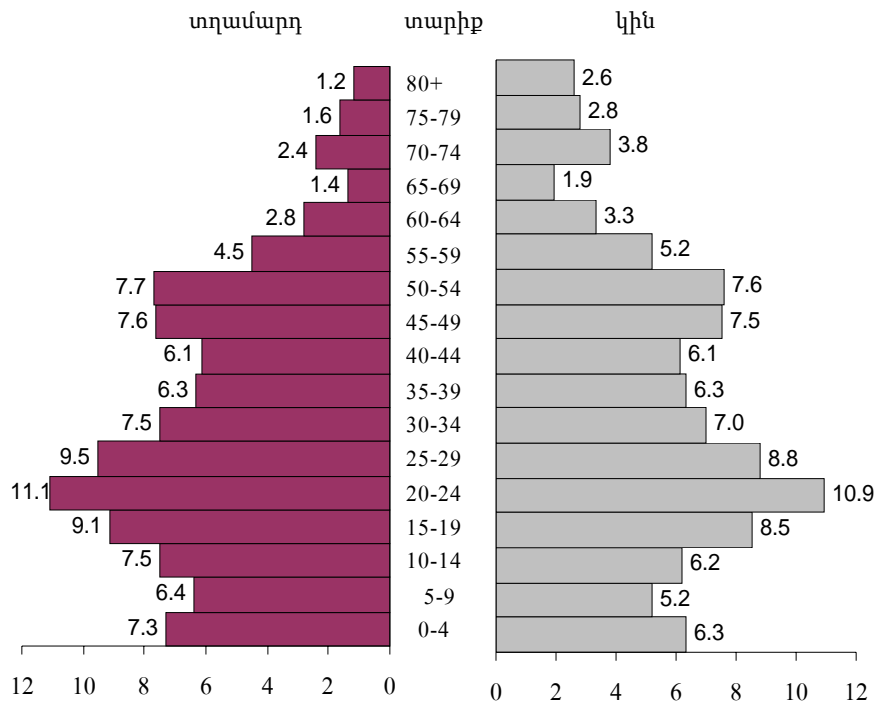
Աշտարակ քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի և ըմպելիքի արտադրությունն է:

Ապարան քաղաքը (2011թ. տարեվերջին՝ 6.7 հազ. բնակիչ) մարզում մեծությամբ և նշանակությամբ երկրորդ քաղաքն է: Գտնվում է Քասախ գետի ափին (Երևանից 60 կմ հեռավորությամբ): Ապարան քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի արտադրությունն է:

Թալին քաղաքը (2011թ. տարեվերջին՝ 5.7 հազ. բնակիչ) գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան լանջին (Երևանից 65 կմ հեռավորությամբ): Քաղաքի տնտեսության հիմքը թանկարժեք իրերի արտադրությունն է:

ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՍՏ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԽՄԲԵՐԻ, 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ

%

ՄԱՆՐԱԾԱՌ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ

	Քանակը				
	2007	2008	2009	2010	2011
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	306	295	379	368	430
այդ թվում՝					
խանութներ	100	84	140	110	134
կրպակներ	163	166	196	201	229
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	4	4	3	3	3
սպառողական ապրանքների շուկաներ	3	3	2	1	1
առևտրի այլ օբյեկտներ	36	38	38	53	63

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

	Քանակը				
	2007	2008	2009	2010	2011
Պետական նախադպրոցական	17	14	13	15	19
Պետական հանրակրթական	126	126	124	124	123
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	9	7	7	9	9
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական	3	3	3	3	3
Ոչ պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	1	1	1	1	-

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ *
Աշտարակ	ք. Աշտարակ	21 764
	գ. Մուղնի	
Ապարան	ք. Ապարան	6 724
Թալին	ք. Թալին	5 733

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
1	Ագարակ (Աշտարակի տարածաշրջան)		1 978
2	Ագարակավան (Թալինի տարածաշրջան)		1 068
3	Ալազյազ		509
4	Ակունք		710
5	Աղձք		1 808
6	Անտառուտ		294
7	Աշնակ		1 264
8	Ավան	•Ավան •Խնուսիկ	985
9	Ավշեն		285
10	Արագած (Ապարանի տարածաշրջան)		3 810
11	Արագածավան (Թալինի տարածաշրջան)		5 912
12	Արագածոտն		1 232
13	Արայի		645
14	Արտաշավան	•Արտաշավան •Լուսաղբյուր •Նիգատուն	755
15	Արտենի		3 570
16	Արուճ		1 223
17	Արևուտ (նախկինում՝ Բառոժ)		99
18	Ափնագյուղ		627
19	Բազմաղբյուր		1 085
20	Բերքառատ		1 056
21	Բյուրական		4 722
22	Գառնահովիտ		504
23	Գեղաղիբ		689

* Այստեղ և հետայսու՝ ՀՀ մարզերի քաղաքային համայնքների բնակչության թվաքանակը ներկայացվել է ՀՀ 2001թ. մարդահամարի հիմքով վարվող ընթացիկ հաշվառմամբ:

** Այստեղ և հետայսու՝ ՀՀ մարզերի գյուղական համայնքների այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ գյուղական համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» պետական վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 866 գյուղական համայնքների մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ ըստ մարզերի ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են ՀՀ արդարադատության նախարարության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանության վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա (շեղումը՝ 01.01.2012թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +4.7%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գյուղական համայնքների միջև խնդրո առարկա տեղեկատվության փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
24	Գեղաձոր		1 332
25	Գեղարոտ		595
26	Գետավի		183
27	Դաշտադեմ		665
28	Դավթաշեն		775
29	Դդմասար		156
30	Դիան		123
31	Դպրևանք		100
32	Եղիպատրուշ		845
33	Եղնիկ		540
34	Երնջատավի		723
35	Զարինջա		722
36	Զովասար		678
37	Թաթուլ		980
38	Թթուջուր		390
39	Թլիկ		106
40	Իրինդ		943
41	Լեռնապար		605
42	Լեռնարոտ		415
43	Լուսագյուղ		910
44	Լուսակն		215
45	Ծաղկահովիտ		2 139
46	Ծաղկաշեն		790
47	Ծաղկասար		112
48	Ծիլքար		592
49	Կաթնաղբյուր		1 277
50	Կայք		678
51	Կանչ		133
52	Կանիաշիր		464
53	Կարբի		4 310
54	Կարմրաշեն		648
55	Կաքավաձոր		1 154
56	Կոշ		3 240
57	Հակո		169
58	Հարթավան		1 089
59	Հացաշեն		421
60	Հնաբերդ		2 318
61	Չորագյուղիս		295
62	Ղազարավան		540
63	Ճարճակիս		654
64	Սաստարա	• Սաստարա • Չորագյուղ	2 652
65	Մելիքգյուղ		1 253
66	Մեծաձոր		70
67	Միջնատուն		280
68	Միրաք		135
69	Ներքին Բագմաբերդ		1 513
70	Ներքին Սասնաշեն		1 119
71	Նիգավան		750
72	Նոր Ամանոս		769

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
73	Նորաշեն (Արագածի տարածաշրջան)		1 164
74	Նոր Արթիկ		596
75	Նոր Եղեպիա		1 230
76	Շամիրամ		1 969
77	Շենավան		1 947
78	Շենկանի		276
79	Շղարշիկ		563
80	Շողակն (Ապարանի տարածաշրջան)		155
81	Ոսկեթաս		592
82	Ոսկեհատ		1 171
83	Ոսկեվազ		4 436
84	Չքնաղ		266
85	Պարտիզակ		319
86	Ջամշու		285
87	Ջրամբար		183
88	Ռյա թագա		569
89	Սաղմոսավան		220
90	Սադունց		293
91	Սասունիկ	• Սասունիկ • Կարին	3 816
92	Սարալանջ		235
93	Սիփան		236
94	Սորիկ		110
95	Սուսեր		362
96	Վարդաբլուր		638
97	Վարդենիս		809
98	Վարդենուտ		920
99	Վերին Բազմաբերդ		492
100	Վերին Սասնաշեն		392
101	Վերին Սասունիկ		165
102	Տեղեր		226
103	Յամաքասար		505
104	Ուշի		1 710
105	Ուջան		3 447
106	Փարպի		2 456
107	Քուչակ		2 253
108	Օթևան		235
109	Օհանավան		2 598
110	Օշական		5 962
111	Օրգով		528

**ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2011թ.**

	Ընդամենը	նրանցից՝	
		կանայք ¹	տղամարդիկ ¹
Բնակչությունը, մարդ	10 000	4 968	5 032
Ծնվածներ, մարդ	139	63	76
Մահացածներ, մարդ	88	42	46
Ամուսնություններ	58	X	X
Ամուսնալուծություններ	5	X	X
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակավայրերում, քառ.մ	41.9	X	X
Կրթության ոլորտ. հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝			
նախադպրոցական	89	48	41
հանրակրթական	1 355	716	639
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	47	27	20
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	24	7	17
միջին մասնագիտական	-	-	-
բարձրագույն մասնագիտական	-	-	-
Առողջապահության ոլորտ՝			
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	23 812
Մարզիկներ, մարդ	38	-	38
Զբաղվածներ, մարդ	4 350	2 172	2 178
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	23	7	16
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	2	0.0	2
գիտության թեկնածուներ	6	1	5
ուսուցիչներ	212	163	49
բժիշկներ	17
միջին բուժանձնակազմ	47
Գործազուրկներ, մարդ	262	141	121
Սոցիալական ապահովության ոլորտ			
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1 490
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	345	X	X
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում			
գրադարան	13 585
թատրոն	-	-	-
համերգ	-	-	-
թանգարան	371
Իրավական ոլորտ			
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	36	X	X
պղծ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	15	X	X
միջին ծանրության	12	X	X
ծանր	8	X	X
առանձնապես ծանր	1	X	X

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են: